

ЯК МІЖ СОБОЮ СПІЛКУЮТЬСЯ ТВАРИНИ

Учень 7-А класу
Миколаївської гімназії №4
Артемьева Нікіти

- Тваринний світ дивний і неймовірно цікавий. Спостерігати за звичками звірів захоплююче заняття. Чи можуть вони розмовляти? Як між собою спілкуються тварини? Чи розуміють один одного представники різних підвидів?

Тварина: межі поняття

- Залежно від узятих за основу критеріїв, даються різні трактування слова «тварина». У вузькому сенсі, це ссавці. У більш широкому понятті – всі чотириногі. З наукової точки зору, тваринами є всі, хто вміє пересуватися, і ті, у кого в клітинах є ядро. Але що можна сказати про тих видах, які ведуть нерухомий спосіб життя. Або, навпаки, про мікроорганізми, що постійно перебувають у русі? Якщо говорити про те, як тварини спілкуються один з одним, то увагу треба приділити, переважно, ссавцям, однак, птиці і риби теж мають свої мови.

Мова тварин

□ Мова є складною знаковою системою. І це не дивно. Якщо говорити людською мовою, то він принципово відрізняється від інших знакових систем тим, що служить для лінгвального вираження думок. Говорячи про те, як між собою спілкуються тварини, можна відзначити, що в науці є окремий термін, що позначає цей процес –

Мова тварин

□ Чотирилапі особини доносять інформацію до свого опонента не тільки за допомогою звуків. У них добре розвинений мова жестів і міміки. У звірів, безумовно, більше каналів зв'язку, ніж у людей. Якщо порівняти, як спілкуються тварини і люди, то тут можна знайти безліч відмінностей. Свої наміри, волевиявлення, бажання, почуття і думки людина вкладає в основному мова. Тобто основне навантаження йде на вербальне спілкування.

Мова тварин

□ Тварини, навпаки, активно користуються невербальними засобами спілкування. Їх у них набагато більше, ніж у людей. Крім властивих людині невербальних засобів (пози, жести, міміка), вони використовують мову рухів тіла (в основному за допомогою хвоста і вух). велику роль в спілкуванні для них відіграють запахи. Таким чином, мова як система фонем і лексем у звірів відсутня. Те, як між собою спілкуються тварини, схоже на символи. Їх мова – це, швидше, сигнали, які вони використовують для передачі інформації роличам.

Мова риб

□ Звуки, що видаються людиною у процесі комунікації, є членороздільної промовою. Це можливість мовного апарату створювати фонемі різного способу утворення: щілинні, проривні, тремтячі, сонорні. Ні одному виду тварин це не властиво. Проте мова звуків притаманний багатьом звірам. Навіть деякі риби здатні їх видавати для інформування оточуючих

Мова риб

- Наприклад, скат гупає, сом вміє хрюкати, камбала видає дзвін, риба-жаба гуде, сциена співає. Звук народжується у них при вібрації зябер, скреготінні зубів, стисканні міхура. Є риби, які використовують зовнішнє середовище для навмисного створення звуків. Так, лисяча акула б'є по воді хвостом під час полювання, прісноводні хижаки в гонитві за здобиччю виринають.

Мова птахів

□ Спів і цвірінькання птахів не є несвідомим. У пернатих існує безліч сигналів, якими вони користуються в різних ситуаціях. Неоднакові звуки видають птахи, наприклад, при гніздуванні та міграції, побачивши ворогів і пошуку родичів. Їх вміння спілкуватися підкреслюється в творах усної народної творчості, де герой, розуміє пернатих, є частиною природи. Слуховий апарат у птахів розвинений краще, ніж у інших тварин. Вони чутливіші людей сприймають звуки, здатні чути більш короткі і швидкі фонемі. Таким здібностями, даними природою, птахи активно користуються. Наприклад, голуби чують на відстані кількох сотень метрів.

□ У мовному наборі птахів кожного виду є кілька пісень, які вони отримують з генами і засвоюють в зграї. Відома здатність деяких пернатих до наслідування і запам'ятовування.

Так, науці відомий випадок, коли африканський сірий папуга Алекс вивчив сто слів і розмовляв. Він також зумів сформулювати питання, чого вчені не змогли домогтися від приматів. Пірохвіст з Австралії здатний передражнювати не тільки птахів, а й інших тварин, а також штучно створені людиною звуки. Таким чином, голосові здібності птахів великі, але, треба сказати, мало вивчені. Птахи використовують і невербальні засоби. Якщо уважно поспостерігати за тим, як тварини спілкуються між собою, мова руху у них теж буде помітним. Наприклад, розпушені пір'я говорять про готовність до бійки, великий відкритий дзьоб – знак тривоги, його кидання

СНІГУР

СНІЛЬ

Мова домашніх тварин: кішки

- Кожен господар, спостерігаючи за поведінкою своїх вихованців, помічав, що вони теж вміють розмовляти. На уроках природознавства і навколишнього світу вивчається те, як тварини спілкуються між собою (5 клас). Наприклад, кішки по-різному можуть муркотіти, якщо просять їжу, коли відпочивають. Вони нявкають поруч з людиною, але мовчать або шиплять наодинці з родичами, використовуючи для спілкування мова рухів тіла.
- Особливо цікаво спостерігати за положенням їхніх вух: вертикально підняті означають увагу, розслаблені і витягнуті вперед – спокій, спрямовані назад і притиснуті – загрозу, постійний рух вухами – зосередженість. Хвіст пухнастих створінь є важливим сигналізатором для оточуючих. Якщо він піднятий, значить кішка задоволена. Коли хвіст піднятий і розпушен, то звір готовий до атаки. Опущений – знак концентрації. Швидкі рухи хвостом – кішка нервує.

Мова домашніх тварин: собаки

□ Ілюструючи те, як між собою спілкуються тварини, можна сказати, що мова собак теж різноманітний. Вони вміють не тільки гавкати, але і гарчати, вити. При цьому гавкання собак буває різним. Наприклад, тихий і рідкісний гавкіт говорить про притягнення уваги, гучний і протяжний означає небезпеку, присутність чужого. Гарчить собака, захищаючись, або охороняючи видобуток. Якщо вона виє, значить, їй самотньо і сумно. Іноді вона верещить, якщо хтось зробив їй боляче.

Мова диких тварин

□ Поведінка і те, як спілкуються тварини в дикому середовищі, схоже на звички домашніх тварин. Адже багато що передається через гени. Відомо, що захищаючи себе і оберігаючи свою територію, дикі звірі голосно і люто кричать. Але на цьому система їх мовних знаків не обмежується. Дикі тварини спілкуються багато. Їх комунікація складна і цікава. Всесвітньо визнані самі тямущі тварини на планеті – дельфіни. Їх інтелектуальні можливості до кінця не вивчені. Відомо, що вони мають складну мовну систему.

Дякую за увагу

